

Vladimír

Každý den někoho potkáš, někoho, kdo tě obdaruje úsměvem, slovem nebo moudrou službou. Každý den potkáš někoho, koho i ty můžeš obdarovat. Je dobré pamatovat si takové chvíle. Je dobré vzpomenout si na ně hlavně v okamžiku, kdy něco ztrácíš. Vladimíra nepřehlédnete ani nepřeslechnete. Chodí s velkým vodícím labradorem, který tak trochu připomíná jednoho ze psů z pohádky "Křesadlo". Ten pes měl oči jako šálky na kávu a na zádech vozil princeznu. Pes Pluto, stejně jako Vladimír, vyhlíží sportovně a má zvučný hlas. Stejně jako Vladimír je dobrosrdečný a chytrý.

Když jsem vás poprvé spatřila na vlastní oči, už jsem o vás leccos věděla. Dlouhodobě jste funkcionářem Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých, turistických a sportovních spolků a místopředsdou Klubu držitelů vodících psů. Víím, že jste o zrak přišel během studia na litoměřickém gymnáziu v důsledku jakési záhadné poruchy. Jiného mladíka s velkými sportovními i studijními ambicemi by taková okolnost zcela vyřadila ze života. Kdo vám v té době pomohl? Koho jste potkal na své první cestě s bílou holí?

"Nějakou chvíli trvalo, než jsem pochopil, že budu slepý. Byl jsem ale obklopen láskou i pozorností mé rodiny. Tehdy se posílil můj vztah s tátou. On to byl, kdo mi po maturitě pomohl obstarat práci ve výrobním družstvu Inva i první kontakty se Svazem invalidů v Litoměřicích.

Tam mi doporučili průvodce, který mne denně doprovázel přes celé Litoměřice na přestupy z vlaků na autobus, protože jsem bydlel v Terezíně, což bylo od mého pracoviště hodně z ruky. Můj první profesionální průvodce byl starý člověk. Nikdy jsme si toho moc nevyprávěli, ale byl spolehlivý v této tehdy neobvyklé službě. Potřeboval jsem ho do té doby, než jsem se naučil chodit s bílou holí."

Pro mnohé lidi je přijetí bílé hole takřka existenciální bod obratu. Hůl je symbolem bezmocnosti a potvrzením nepříznivého osudu. Také jste to tak vnímal?

"Kolem dvaceti jsem si procházel dost trapnými situacemi. Ještě jsem něco viděl a myslel jsem, že to pro pohyb stačí. Jenže když jsem třeba zdvořile pozdravil malého kluka, zatímco sousedku jsem zdánlivě ignoroval, začal jsem se bát posměchu víc než té bílé hole. A taky jsem chtěl chodit ven sám.

V té době se o mně dozvěděli manželé Jana a Vlastimil Procházekovi z nedalekých Lovosic. Byli to činorodí lidé v oblasti

resocializace nevidomých. Vlasta byl i aktivním sportovcem a spolupracovníkem časopisu ZORA. Dostal jsem potřebné informace nejen o orientaci, o pomůckách, o zájmové činnosti, ale také o možnosti nahrávání studijních textů a přidělení kazetového magnetofonu pro studenty. Dozvěděl jsem se o výuce Braillova písma i o zapůjčování knih na magnetofonových cívkách v Knihovně K. E. Macana. Díky manželům Procházkovým se přede mnou otevřel úplně nový svět seberealizace.

Svůj nový život jsem zahájil osmítýdenním pobytem na psychorehabilitačním kurzu v Praze-Krči. Procházkovi se pro mne stali také mostem ke sportu a komunitě nevidomých. Oceňuji to zvláště proto, že jsem odmala aktivně sportoval a moje dosavadní vztahy s vidomými, přesněji se spolužáky z gymnázia, se zcela rozpadly poté, co jsme odmaturovali."

Když skončila vaše práce v družstvu Inva, rozhodli jste se jít studovat do Prahy Vysokou školu ekonomickou. Jistě jste se musel seznámit s nevidomým doktorem Zdeňkem Šarbachem, který byl v té době velkým ochráncem a podporovatelem nevidomých vysokoškoláků. Jak tento charismatický a osvícený člověk zapůsobil ve vašem rozhodování?

"Doktora Šarbacha jsem poprvé navštívil na jeho pracovišti v Krakovské ulici v Praze. On zařídil, aby na naši schůzku přišli i tehdejší studenti Vysoké školy ekonomické - Mirek Michálek, Jirka Ježek, Dimo Vasilev a Pavel Pudil. Tehdy jsem poznal lidi z masa a kostí, kteří v mém věku s těžkou zrakovou vadou nebo zcela slepí měli tu odvahu jít na vysokou. Byl to pro mne úžasný objev, protože do té doby mne od studia lékaři zrazovali. Jsem jeden z mnoha absolventů vysoké školy, kteří mohou jen s malou nadsázkou konstatovat, že bez doktora Šarbacha by nevystudovali. Jeho zásluha na našich studijních úspěších byla třeba i v možnosti čerpat ze služeb tzv. studijního fondu literatury, kam jsme mohli zadávat načítání studijních textů a odkud jsme dostali i potřebnou techniku, což byly cívkové a kazetové magnetofony. V době, kdy se nám ani nesnilo o digitálních textech v osobním počítači, to byla úplně zázračná šance pro získání nahrávek skript, učebnic nebo i písemných poznámek, které nám pořizovali vidomí spolužáci."

Měl jste takové kolegy?

"Rád na své kolegy z vysoké vzpomínám, zejména na Petra Neudeckra, s kterým jsem bydlel na koleji, a který mne často doprovázel do školy v době, kdy se musela přecházet stavba pražské magistrály. Můj pohyb po Praze byl dost komplikovaný i tím, že škola měla učebny rozestěté mimo hlavní budovu a několikrát se měnil dopravní systém při otvírání nových úseků metra. Když Petr odešel studovat do Bratislavy, ztratili jsme

spolu kontakt. Ujal se mne ale další spolužák z Moravy, Pavel Kašpar, s kterým se přátelíme dodnes. Já se nijak těm klukům nevnucoval, ale oni i tak vycítili, že jejich pomoc je mi vítaná a naučili mě všechny ty trasy, abych se mohl pohybovat co možná samostatně."

Jak jste se dostal k aktivnímu sportu?

"V Lovosicích existoval první kuželkářský oddíl zrakově postižených v Československu, samozřejmě pod vedením Vlastimila Procházky. Na jaře roku 1976 jsem tedy začal trénovat kuželky. O rok později vznikla Tělovýchovná jednota Zora Praha, tam jsem se stal členem turistického oddílu pod vedením Ládi Šmejkal. On také byl relativně nedávno osleplý, a tak nás poutalo přátelství již od společného pobytu v psychorehabilitačním kurzu. Dokud jsem studoval v Praze, rád jsem Láďu Šmejkal navštěvoval na jeho pracovišti. Pracoval tehdy jako telefonista v Památníku národního písemnictví. Jeho nadšení pro turistiku bylo myslím nakažlivé nejen pro mne.

Současně s návštěvami studijního fondu v Krakovské jsem se seznámil s Jiřím Reichelem, který byl tehdy redaktorem přílohy "Junior". Jirka byl a pořád je aktivním sportovcem, takže mi předával informace i o jiných sportech, nadchl mne pro golbal, lehkou atletiku a zvukovou střelbu."

Když jste dokončil vysokou školu, našel jste hned práci?

"Vůbec to nebylo snadné, práci jsem našel až díky Janě Procházkové, která mne doporučila do lovosické chemičky. Posadili mne před terminál tehdejšího sálového počítače a nechali mne, ať ukážu co umím. Tehdy přišel opět na řadu můj táta, který se mnou denně dojížděl do zaměstnání a půjčoval mi své oči. Předčítal mi z obrazovky a já se tak mohl uplatnit v poměrně mladém oboru výpočetní techniky. Táta, bývalý voják, neměl o programování ani ponětí, já ze školy věděl jen málo, protože tam jsme k tomuto oboru sotva přičichli. Na mém novém působišti mě zahltilo několik druhů operačních systémů i počítačových jazyků, které jsem se musel naučit. To trvalo několik let, než se vymyslely hlasové výstupy.

Tátova stopa v mém životě je prostě nezaměnitelná, bez jeho pomoci si neumím představit ani svou profesi ani svoje zájmy. Dodnes nám dělá ve svých pětadesáti letech trenéra zrakově postižených atletů. Letos s mámou oslaví diamantovou svatbu," rekapituluje Vladimír.

Koncem osmdesátých let se začalo uvažovat o využití počítačů nevidomými. Byl jste jeden z prvních, kteří byli u zrodu. Jaký byl váš podíl na tom, že dneska můžeme tuto techniku využívat?
"Setkal jsem se tehdy s inženýrem Halouskem, Jardou Kučerou

a Jirkou Mojžíškem, kteří se tímto projektem zabývali po odborné stránce. Já jsem do tohoto státního projektu přispěl jako oponent. Vytvořilo se pár prototypů s operačním systémem Echos. O pár let později jsem jeden daroval Elišce Hluší do Technického muzea v Brně," usmívá se Vladimír při vzpomínce na dobu kamennou.

Kromě spousty důležitých funkcí jste se stal místopředsedou Klubu držitelů vodicích psů. Kdy a jak vznikl tento váš další z mnoha koníčků? ptám se s pohledem na spícího vodicího Pluta.

"Můj zájem o vodicí psy vznikl v době, kdy jsem si uvědomil, že nemohu svou manželku využívat na všechny doprovody, kam mne táhly moje sportovní i společenské zájmy. Manželka věděla, že se bez průvodce neobejdu a všemožně mi chtěla vodicího psa zprostředkovat. Když jsem měl příležitost si psa vyzkoušet na prezentaci jinonického střediska na Dnu neziskovek v Litoměřicích, úplně jsem se zaláskoval do fenky, která bohužel byla zadaná. Ale brzy jsem si o vodicího psa požádal. Dostal jsem černou labradorku Meneu, která mne obětavě doprovázela víc než deset let. Meneina stopa v mém životě se připojila k těm nejdůležitějším. V souvislosti s Meneou jsem se sblížil s mnoha lidmi v Klubu držitelů vodicích psů. Dá se říct, že i jejich stopy jsou v mém životě nesmazatelné."

Máte skvělou životní partnerku a manželku Stáňu. Kdy a jak se vaše cesty zkřížily?

"Se Stáňou se znám dvacet let. Vlastně jsme se dali dohromady díky našim společenským aktivitám v organizacích zrakově postižených. Já byl přes sport, ona zas přes kulturu, takže se doplňujeme. Byla vždycky ochotná pomáhat kdykoliv a komukoliv, prostě, kde to bylo potřeba. To se mi líbilo. Ona i já jsme měli společný cíl - aby lidi se zrakovou vadou nebyli někde na okraji společnosti. Vždycky jsem si vážil její práce i pomoci, skamarádili jsme se a později vzali. Stále máme společné zájmy a někdy i společnou práci, například při kontrole digitalizovaných textů. A ještě máme toho společného psa," upřesňuje vtipně Vladimír.

A jak jste potkal průvodce z Červeného kříže?

"Právě na onom Dnu neziskových organizací v Litoměřicích byli i dobrovolníci z Červeného kříže, mladí lidé, kteří pomáhali jako asistenti zejména klientům s tělesným handicapem. Když jsme dali řeč, jak nevidomí potřebují pomoc, rozhodli se, že si přidají také nás. Ta spolupráce trvá už dvanáct let, a je velmi prospěšná. Ani velký generační rozdíl není na překážku, mladí lidé vedle nás dozrávají, a mnozí přivedli i své kamarády. Připravili nám spoustu zajímavých akcí, někteří nás dokonce pozvali na své svatby, protože z asistentů se časem stali

přátelé."

Jste komunikativní, vstřícný a nebojíte se být ve společnosti.
Projevují se tyto vlohy i v prostředí vidících?

"Nemyslím si, že bych se nějak nadšeně vrhal do společnosti, kde bych byl nevidomý sám. Někdy mám obavy ze zlomyslných a nečestných lidí. Ve skupině sobě rovných to zvládám líp, přestože se aktivitám mezi zdravými vůbec nevyhýbám."

Vladimír i já jsme se ještě zamýšleli nad tím, že jakkoliv je život složitý, dělá nám docela dobře. Možná i proto, že častěji lze potkat lidi, které potkáváme rádi. A to přejeme i našim čtenářům.

Delicie Nerková – Zora 2011